

Kummissjoni Nazzjonali għall-Iżvilupp Sostenibbli
National Commission for Sustainable Development

Lejn Strategija għall-Iżvilupp Sostenibbli tal-Gżejjer Maltin

Informazzjoni dwar l-iżvilupp sostenibbli
biex tinforma lill-pubblika waqt
il-proċess konsultattiv u parteċipattiv
bil-ghan li tiffassal strategija
għall-iżvilupp sostenibbli tal-Gżejjer Maltin

bil-kollaborazzjoni tal-Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent

Il-Kummissjoni Nazzjonali

L-iskop ta' l-iżvilupp sostenibbli hu li titjeb il-kwalità tal-hajja taghna u tal-ġenerazzjonijiet li ghad iridu jiġu. Żvilupp sostenibbli, ghalhekk, ghandu dimensjonijiet ambjentali, soċjali u ekonomiċi. Żieda fl-attività ekonomika biss mhux bilfors twassal ghal żvilupp sostenibbli, speċjalment jekk din ikollha impatt ambjentali u soċjali negattiv.

Il-Kummissjoni Nazzjonali ghall-Iżvilupp Sostenibbli twaqqfet biex iżżid l-għarfien tal-htieġa li l-iżvilupp ghandu jkun sostenibbli, biex pajjiżna jimxi 'l quddiem f'kull qasam, minghajr ma jippreġudika l-livell ta' l-għixien ta' wliedna u wliedna.

Il-Kummissjoni, li hija preseduta mill-Prim Ministru, ghandha bhala membri rappreżentanti ta' l-entitajiet governattivi, ċivili u għaqdiet mhux governattivi minn oqsma differenti tas-soċjetà Maltija. Il-Kummissjoni tinkuraġġixxi u tistimula prattika xierqa fl-użu u l-imaniġġjar ta' riżorsi naturali.

Funzjoni ewlenija tal-Kummissjoni hi li tnedi proċess biex titfassal Strategija Nazzjonali ghall-Iżvilupp Sostenibbli.

Bżonn ta' direzzjoni

L-istrategija ghall-iżvilupp sostenibbli taghti direzzjoni dwar x'għandu jsir fl-oqsma soċjali, ambjentali u ekonomiċi biex ikun żgurat li l-iżvilupp tal-pajjiż ma jtellifx il-kwalità tal-hajja taghna u ta' dawk li se jiġu warajna. Il-qafas ewleni ta' l-Istrategija ghandu jkun marbut ma' pjan li qablu miegħu l-pajjiżi kollha tad-dinja, magħruf bhala 'Agenda 21'. Din

l-aġenda kienet tfasslet mill-Konferenza Dinjija dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp li saret f'Rio de Janeiro fl-1992.

Strategija ghall-Iżvilupp Sostenibbli titlob parteċipazzjoni minn kull wiehed u wahda minna, ghaliex kulhadd qiegħed fl-istess dgħajsa, u kulhadd irid iġorr ir-risponsabbiltà sabiex titjeb il-kwalità tal-hajja u l-ambjent li nghixu fih.

L-Ambjent

Biex l-iżvilupp ikun sostenibbli, irid jirrispetta l-kwalità ta' l-ambjent li nghixu fih. Jekk naqilghu aktar flus u nsibu aktar xogħol, iżda fl-istess waqt nixorbu ilma kkontaminat, indaħhlu arja mniġġsa f'imnifsejna, jew ngħumu f'ibhra mahmuġin, inkunu moma lura u mhux 'il quddiem. L-istess, ma nistgħux insejhu bidliet teknoloġiċi bhala progress, jekk minhabba fihom jtkatru ir-riskji ta' incidenti ambjentali.

Jehtieġ li nharsu l-kwalità ta' l-ambjent taghna, mhux ghalina biss, iżda ghall-istess sistemi ekoloġiċi u naturali li fuqhom tiddependi l-hajja fuq wiċċ din il-pjaneta. Ix-xibka tal-hlejjaq hi minsuġa b'tali mod li kull impatt u kull dannu jista' jinfirex fuq il-holqien kollu. Żvilupp sostenibbli jtlab li jkun żgurat li kull hlejjaq tgħix f'ambjent tajjeb li hi adatta għalih.

F'Malta, minhabba hafna raġunijiet, fosthom iċ-ċokon tal-gżejjer taghna, id-densità għolja tal-popolazzjoni, stil ta' hajja mibni fuq il-konsum, nuqqas ta' nferzar tal-ligijiet, u kundizzjonijiet ohra, jeżistu problemi kbar fil-kwalità ta' l-ambjent naturali. X'inhuma dawn il-problemi? Kemm lesti niddedikaw riżorsi nazzjonali sabiex ninvestigawhom? Imbagħad x'leste naghmlu dwarhom?

Biex l-iżvilupp ikun sostenibbli, irid jirrispetta l-kwalità ta' l-ambjent li nghixu fih.

Jehtieg li jkun hemm ekwità bejn il-generazzjonijiet, jiġifieri li dak li jsir fil-preżent m'għandux jaffettwa hażin il-kwalità tal-hajja ta' dawk li se jiġu warajna.

L-Ekonomija

Hafna mill-attività ekonomika f'pajjiżna, l-aktar fis-setturi tal-biedja, tal-kostruzzjoni u tat-turiżmu, twassal għal degradazzjoni ta' l-ambjent. Dan iwassal sabiex fl-ahħar mill-ahħar jkun ipperikolat l-istess żvilupp ekonomiku. Is-settur tal-manifattura wkoll għandu effett fuq l-ambjent, l-aktar minhabba l-hruġ ta' dhahen u r-rimi ta' skart industrijali. Żvilupp sostenibbli jitlob li jitnaqqsu impatti negattivi bħal dawn.

Biex l-ekonomija ta' pajjiżna tkun sostenibbli u jonqsu l-impatti negattivi, jehtieg li jkun hemm titjib fl-effiċjenza. B'hekk isir użu ahħar mir-riżorsi naturali, speċjalment dawk li ma jiġġeddux. Jehtieg ukoll li jsir aktar investiment f'teknoloġija nadifa u li jintużaw sorsi ta' enerġija li jistgħu jiġġeddu.

Htieġa oħra hi li ma jsirx hela fil-konsum, sabiex ikun hemm bilanċ bejn il-provvista u d-domanda għar-riżorsi tal-pajjiż. Barra minn hekk, jehtieg ukoll li jonqos il-konsum ta' prodotti li jhallu impatt negattiv fuq l-ambjent, bħalma huma oġġetti tal-plastik u oġġetti tossiċi.

Is-Società

Żvilupp sostenibbli għandu jkollu dimensjoni soċjali, mibnija fuq l-ekwità, l-edukazzjoni u l-parteciġazzjoni, bil-ghan li titjeb il-kwalità tal-hajja.

L-ekwità titlob li jsir sforz biex jinqerdu l-faqar u l-inugwaljanzi soċjali. Għal dan il-ghan jehtieg li tkun aċċettata d-diversità ta' gruppi soċjali fil-komunità, billi niżguraw li ma nwarbu lill-ebda grupp u billi nġhinu lill-

gruppi żvantaġġati (speċjalment in-nisa, it-tfal u ż-żgħażaġh, l-anzjani u persuni bi bżonnijiet speċjali). Dan hu mehtieg sabiex kulhadd iħoss li għandu kontribut x'jagħti u biex ikun hemm aċċessibilità ta' riżorsi u opportunitajiet għal kulhadd. Jehtieg ukoll li jkun hemm ekwità bejn il-generazzjonijiet, jiġifieri li dak li jsir fil-preżent m'għandux jaffettwa hażin il-kwalità tal-hajja ta' dawk li se jiġu warajna.

L-edukazzjoni twassal biex jiżdied l-għarfien tal-benefiċċji ta' l-iżvilupp sostenibbli u tiżgura li jkollna l-opportunità li niksbu t-tagħrif, il-hiliet u l-valuri mehtieġa sabiex inkunu nistgħu nieħdu sehem b'mod attiv u responsabbli f'deċiżjonijiet li għandhom impatt fuq il-kwalità tal-hajja tal-generazzjonijiet preżenti u dawk futuri.

Il-parteciġazzjoni twassal biex iċ-ċittadini jkollhom sehem attiv fid-deċiżjonijiet li jolqtuhom. Barra li din iżżid il-possibilità li jintlahaq ftehim dwar x'għandu jsir, twassal ukoll biex iċ-ċittadini jħossu li għandhom rwol importanti fl-iżvilupp tal-pajjiż, u li mhux qegħdin sempliċiment ikunu infurmati b'dak li jkun diġà deċiż. L-opportunitajiet ta' parteciġazzjoni għandhom ikunu offruti sa mill-ewwel fażijiet tat-tfassil ta' strateġija għall-iżvilupp sostenibbli.

X'Jehtieg isir

Hemm bżonn ukoll li jittieħdu miżuri sabiex l-istrateġija għall-iżvilupp sostenibbli tkun implimentata b'suċċess. Għal dan il-ghan jehtieg li jsir ippjanar integrat, li jqis il-limitazzjonijiet ta' art, il-ħtiġijiet ekonomiċi, l-aspirazzjonijiet

Hafna mill-attività ekonomika f'pajjiżna, l-aktar fis-setturi tal-biedja, tal-kostruzzjoni u tat-turiżmu, twassal għal degradazzjoni ta' l-ambjent li fl-ahħar mill-ahħar minnu jiddependi l-istess żvilupp ekonomiku.

soċjali u l-impatt ta' dan kollu fuq l-ambjent. Għandhom ukoll ikunu żviluppanti proċeduri biex isir monitoraġġ u evalwazzjoni ta' l-iżvilupp u li jittiehdu passi biex tissahhah l-osservanza u l-infurzar tal-liġi.

Fuq kolloxx hemm bżonn li jsir minn kolloxx biex il-poplu jhoss li l-istrategija mhix xi haġa tal-Gvern biss, imma taç-

ċittadini kollha. Biex l-istrategija jkollha appoġġ wiesa' fost il-popolazzjoni, jehtieg li titkattar il-partecipazzjoni tal-pubbliku fl-iżvilupp ta' l-istess strategija u fit-twettiq tagħha. Dan kollu jitlob għarfien akbar tal-benefiċċji li jinkisbu meta, bhala pajjiż, inhaddnu strategija għall-iżvilupp sostenibbli.

Xi fatti

- Id densità tal-popolazzjoni Maltija hija wahda mill-ogħla fid-dinja. Bhala medja, hawn 1,200 persuna għal kull kilometru kwadru. Dan qed iwassal għall-pressjoni qawwija fuq l-ambjent.
- F'Malta hawn madwar 35,000 propjetà vojta. Dan qed iwassal għall-hela fl-użu ta' l-art, avolja l-art f'Malta hija skarsa hafna.
- Hawn madwar 260,000 karozza. Dan qed iwassal għal tniggiz ta' l-arja, storbu u periklu fit-toroq.
- L-ilma frisk huwa skars hafna, u l-ilma prodott mill-baħar jiswa hames darbiet aktar mill-ilma li jiġi mix-xita.
- F'dawn l-aħhar 15 il-sena, madwar 11,000 tonna raba' intilfu biex jiġu żviluppanti għall-bini.
- F'Malta niproduċu madwar miljun tunnellata skart mill-industrija tal-kostruzzjoni kull sena.

Laqgħa tal-Kummissjoni Nazzjonali għall-Iżvilupp Sostenibbli. Funzjoni ewlenija tal-Kummissjoni hi li triedi proċess biex tiffassal Strategija Nazzjonali għall-Iżvilupp Sostenibbli.

Għaliex dan il-fuljett

Dan il-fuljett qed jitqassam biex titkattar l-informazzjoni dwar l-iżvilupp sostenibbli bhala preparazzjoni għall-proċess konsultattiv u partecipattiv biex tiffassal strategija għall-iżvilupp sostenibbli tal-Gżejjer Maltin.

Huwa maħsub li l-proċess ikollu għadd ta' fażijiet biex ikun żgurat li l-istrategija tiffassal fuq bażi ta' partecipazzjoni kemm jista' jkun wiesgħa, biex jinbena konsensus nazzjonali f'dan ir-rigward.